

Asia

Eurooppaministerien epävirallinen videokokous 26.5.2020

Kokous

Ministerit vaihtoivat näkemyksiä covid-19-rajoitustoimenpiteiden purkamisesta sekä tasapainon varmistamisesta taloudellisen ja sosiaalisen toiminnan uudelleen käynnistämisen ja kansalaisten terveyden suojelemisen välillä. Tarvetta EU-tason koordinaatioon korostettiin.

Ministerit esittivät myös alustavia näkemyksiään koskien EU:n kokonaisvaltaista taloudellista ja sosiaalista toipumista. Moni korosti tilanteen poikkeuksellisuutta ja tarvetta edetä ripeästi komission tulevan elpymispaketin (27.5.) käsittelyssä.

Esille nousi myös Euroopan tulevaisuutta koskevan konferenssin valmistelu. Neuvoston mandaatin viimeistelyyn palataan Coreperissa lähiviikkoina.

Muut asiat -asiakohdassa komissio kertoi ensimmäisen vuotuisen oikeusvaltioraportin valmisteluista. Komissio aikoo julkistaa raportin syyskuussa. Tuleva puheenjohtajavaltio Saksa kertoi järjestävänsä loppuvuodesta neuvoston oikeusvaltiovuoropuhelun komission raportin pohjalta.

Suomea edusti videokokouksessa eurooppaministeri Tytti Tuppurainen.

EU:n kokonaisvaltainen vastaus covid-19-pandemiaan

Puheenjohtaja toivoi ministereiltä näkemyksiä erityisesti etenemisestä rajoitustoimenpiteiden purkamisessa, mukaan lukien EU-tason koordinaatio sekä oikea tasapaino talouden käynnistämisen ja ihmisten terveyden välillä. Puheenjohtaja totesi, että EU:n monivuotinen rahoituskehys (MFF) ja toipumissuunnitelma tulee olemaan keskeinen teema lähiviikkoina. Komissiolta odotetaan esityksiä kokousta seuraavana päivänä. Myös Euroopan tulevaisuutta koskevasta konferenssista olisi hyvä keskustella.

Komissio korosti koordinaation tärkeyttä, erityisesti rajavalvonnan suhteen. Kaikki jäsenvaltiot ovat alkaneet poistaa rajoituksia. Ajoitus on keskeistä. Päätösten tulee perustua epidemiologiseen tilanteeseen, terveydenhuollon kapasiteettiin jne. On säilytettävä tasapaino liikkumisen avaamisen ja terveydensuojelun välillä. Turvaetäisyydet on pystyttävä pitämään. Tulisi edetä asteittain ja joustavasti ja tarvittaessa kiristää toimenpiteitä uudelleen. Syrjimättömyys rajojen avaamisessa on tärkeää.

Komissio totesi antavansa 27.5. kunnianhimoisen toipumissuunnitelman, mukaan lukien muokattu monivuotista rahoituskehystä (MFF) koskeva ehdotus ja ehdotus uudesta elpymisvälineestä. On tärkeää palauttaa luottamus eurooppalaiseen talouteen. Tarvitaan massiivisia investointeja, jotka perustuvat perusteelliseen tarpeiden arviointiin. Tavoitteena on tukea jäsenvaltioita investoinneissa ja uudistuksissa, lisätä yksityistä rahaa ja investointeja sekä parantaa terveydenhuollon kestävyyttä. Haasteen mittakaava on valtava. Kyse on historiallisesta virstanpylvästä EU-integraatiossa. Myös komission työohjelmaa vuodelle 2020 päivitetään. Kuudesta pääprioriteetista pidetään kiinni, mutta aloitteiden aikatauluja ja järjestystä (sequencing) tarkistetaan.

Komissio katsoi tulevaisuuskonferenssin olevan entistä tärkeämpi kansalaisten, sidosryhmien ja alueiden ottamiseksi mukaan keskusteluun EU:n kehittämisestä. Konferenssin valmisteluissa tulee huomioida post-koronavirustodellisuus. Komissio ja Euroopan parlamentti toivovat, että neuvosto viimeistelisi kantansa pian, jotta toimielinten väliset keskustelut konferenssista voitaisiin aloittaa. Komissio panostaa myös erilaisiin virtuaalisiin alustoihin kansalaiskeskustelun edistämiseksi.

Keskustelussa korostettiin EU-tason koordinaatiota *rajoitustoimenpiteiden purkamisessa*. Erityisesti painotettiin tiedonvaihtoa naapurimaiden kesken. Taloudellisten ja sosiaalisten aktiviteettien asteittaista uudelleen avaamista pidettiin positiivisena. Samalla painotettiin tarvetta varovaisuuteen. Tulisi edetä askel askeleelta ja seurata epidemiatilannetta tarkkaan. Tilanteet jäsenvaltioissa vaihtelevat, joten yhtä kaikille sopivaa mallia ei ole. Komission suosituksia matkailun ja liikenteen suhteen kiiteltiin.

MFF:n ja elpymisen osalta nähtiin tarve yhteiselle elpymissuunnitelmalle. Sisämarkkinoiden tehokas toiminta riippuu yhteisestä kyvystä käynnistää talous uudelleen. Esille nostettiin muun muassa Saksan ja Ranskan yhteisaloite sekä frugal four -maiden jakama paperi. Kaikki totesivat odottavansa komission ehdotuksia, joiden toivottiin vastaavan lukuisiin vielä avoinna oleviin kysymyksiin. Moni korosti tilanteen poikkeuksellisuutta ja tarvetta edetä ripeästi komission elpymispaketin käsittelyssä. MFF-muokkauksia covid-kriisin valossa pidettiin tarpeellisina. Samalla kerrattiin jäsenvaltioiden aiempia MFF-prioriteetteja. Keskustelussa korostettiin, että kriisi on koskettanut kaikki jäsenvaltioita. Vaikka painopisteenä olisivat eniten kärsineet alueet ja sektorit, elpymisrahoituksen tulisi olla lähtökohtaisesti avointa kaikille. Vihreän ja digitaalisen siirtymän keskeisyyttä painotettiin. Moni nosti esille myös sosiaalisen ulottuvuuden. Osa painotti lisäksi tarvetta vahvistaa EU:n strategista autonomiaa. Lainojen ja avustusten suhteen esitettiin erilaisia näkemyksiä. Perusteellista tarveanalyysia ja selkeitä jakokriteerejä korostettiin. Jotkut toivoivat joustavuutta rahojen käyttöön painottaen, että toipumisprosessi on erilainen eri jäsenvaltioissa.

Suomi tuki palaamista neuvoston tavanomaisiin työmenetelmiin mahdollisimman pian ja muistutti, että yleisten asioiden neuvostolla on tärkeä rooli neuvoston työn johdonmukaisuuden varmistamisessa ja Eurooppa-neuvoston kokousten valmistelussa. Kokousasiakirjojen jakelu hyvissä ajoin tukisi avoimuutta kansallisella ja EU-tasolla. EU-koordinaatio rajoitustoimenpiteiden purkamisessa on tärkeää. Suomi odottaa komission elpymispakettia ja tarkastelee sitä huolellisesti lähipäivinä. Tulevaan rahoituskehykseen (MFF) tarvitaan covid-kriisin valossa joitain viilauksia. Samalla on muistettava, että MFF on pitkän aikavälin työkalu, joka mahdollistaa EU:n avainpolitiikkojen toteuttamista laajemmin, mukaan lukien maaseudun kehittäminen. MFF:ään tarvitaan myös vahva oikeusvaltiomekanismi. Suomi tarkastelee tulevaa elpymisrahastoehdotusta avoimesti ja rakentavasti. Vihreällä kasvulla, tutkimuksella ja innovaatioilla sekä digitalisaatiolla on keskeinen rooli taloudellisessa toipumisessa. Rahoituksen tulisi olla ensisijaisesti lainamuotoista. Rahaston koon ja keston sekä jäsenvaltioiden vastuiden tulee olla selkeästi rajattuja. Suomi korosti myös sisämarkkinoiden ja kansainvälisen kaupan merkitystä toipumisessa. Sisämarkkinoiden tehokas toiminta ja tasapuolinen toimintaympäristö (level playing field) on varmistettava. On välttämätöntä päästä takaisin normaaliin kilpailu- ja valtiontukisääntelyn piiriin. Myös 5G-verkot ovat keskeisiä

Euroopan kilpailukyvyyn kannalta. EU:n on tuettava jatkossakin monenvälistä yhteistyötä ja taisteltava protektionistisia tendenssejä vastaan. Vapaakaupan mukanaan tuomia suuria hyötyjä ei tule unohtaa.

Keskustelussa sivuttiin myös suunniteltua *Euroopan tulevaisuutta koskevaa konferenssia*. Konferenssia pidettiin tärkeänä välineenä kansalaisten ja sidosryhmien näkemysten ja odotusten kuulemiseksi. Neuvoston mandaatin viimeistelyä mahdollisimman pian pidettiin tärkeänä. Toisaalta muistutettiin, että päähuomio on tällä hetkellä perustellusti covid-kriisiin vastaamisessa ja siitä toipumisessa. Myös Suomi totesi, että fokus on nyt covid-kriisissä ja siitä toipumisessa. Tulevaisuuskonferenssi tulisi järjestää, kun ihmisten on taas turvallista kokoontua. Myös digitaalisia alustoja tulisi kehittää edelleen. Konferenssin tulisi keskittyä kansalaisille tärkeisiin aiheisiin, kuten oikeusvaltioperiaate, vihreä ja digitaalinen siirtymä ja sosiaalinen ulottuvuus (vs. institutionaaliset kysymykset). Myös EU:n globaalista roolista olisi hyvä keskustella.

Moni nosti esille myös *oikeusvaltioasiat* ja kiitti komissiota muut asiat -asiakohdassa saatavasta päivityksestä. Komission työtä ensimmäisen vuotuisen oikeusvaltioraportin valmistelemiseksi tuettiin. Läheistä yhteistyötä jäsenvaltioiden kanssa kiiteltiin ja korostettiin. Esille nostettiin, että raportin tulee olla objektiivinen ja puolueeton sekä perustua jäsenvaltioiden tasavertaiseen kohteluun. Suomi tuki komission oikeusvaltiosykliä ja ensimmäisen vuotuisen oikeusvaltioraportin laatimista. Raportin tulisi olla pohjana neuvoston oikeusvaltiovuoropuhelulle Saksan puheenjohtajakaudella.

Komissio korosti loppupuheenvuorossaan koordinaation ja tiedonjaon merkitystä rajoitustoimien purkamisessa. Komissio antaa MFF- ja elpymisrahastoehdotukset yhtenä kokonaisuutena, josta tulisi neuvotella pakettina. Yhteisymmärrys tulisi saavuttaa mahdollisimman pian. Komissio on analysoinut tarkkaan eri jäsenvaltioiden ja sektoreiden tarpeita. Sisämarkkinoiden sirpaloituminen tulee estää. Resilienssi sekä vihreä ja digitaalinen siirtymä muodostavat kolme pääpilaria komission ajattelussa. On huomattava, että nyt ei puhuta vain budjetti- ja talouskysymyksistä, vaan laajemmin EU:n tulevaisuudesta, myös globaalina toimijana. Tulevaisuuskonferenssissa tulisi keskustella myös kriisin opetuksista. Toivottavasti toimielimet pääsisivät pian valmistelemaan konferenssin käynnistämistä. Kesäkuu on kriittinen myös UK-suhteiden osalta.

Puheenjohtaja veti keskustelun yhteen. On hyvä, että voidaan vähitellen varovasti avata sosiaalisia ja taloudellisia aktiviteetteja. Rahoituskehyksen ja elpymissuunnitelman osalta keskustelu jatkuu komission tulevien ehdotusten pohjalta. Tilanne on ennenäkemätön ja edellyttää yhteistyötä. Neuvoston mandaattiin tulevaisuuskonferenssista palataan Coreperissa. Puheenjohtaja toivoo, että toimielinten väliset keskustelut konferenssista päästään aloittamaan mahdollisimman pian.

Muut asiat

Muut asiat -asiakohdassa komissio kertoi etenemisestä vuotuisen oikeusvaltioraportin valmistelussa. Poikkeusoloista huolimatta työ on edennyt suunnitellussa aikataulussa. Komissio kiitti jäsenvaltioita hyvästä yhteistyöstä sekä yhteyshenkilöverkoston puitteissa että kahdenvälisesti. Komission virtuaaliset vierailut jäsenvaltioissa ovat parasta aikaa käynnissä. Komissio on kuullut laajasti myös sidosryhmiä. Tavoitteena on, että raportti valmistuu syyskuussa, jolloin siitä voitaisiin keskustella neuvostossa Saksan puheenjohtajakaudella. Saksa totesi aikovansa järjestää kattavan neuvoston oikeusvaltiovuoropuhelun komission raportin pohjalta.

Asiakirjat

Liitteet

Viite

Asiasanat	EU:n tulevaisuus, koronavirukset, rahoituskehykset, talouspolitiikka, YAN Yleisten asioiden neuvosto, Oikeusvaltioperiaate
Hoitaa	OM, SM, STM, UM, VM, VNK
Tiedoksi	ALR, EUE, LIIVI, LVM, MMM, OKM, PLM, TEM, TPK, TULLI, VTV, YM
